

Agriterra doet ertoe in Oeganda

Voormalig ZLTO-bestuurder Peter Brouwers toog vorige maand namens Agriterra naar Oeganda voor het zuivelproject TIDE. Doel was melkveehouders beter te verenigen om zo meer tegenwicht te bieden aan de private verwerkers die vooralsnog streven naar een zo laag mogelijke inkoopprijs.

Begin maart was ik, samen met Pierre Berntsen van ABN Amro, op adviesreis voor Agriterra voor het zuivelproject TIDE (The Inclusive Dairy Enterprise) in Oeganda. Het land heeft zich opgericht onder president Yoweri Museveni, die al sinds 1986 aan het bewind is en onlangs is herkozen. Er zijn nog grote uitdagingen in Oeganda waar volgens de Wereldbank 20 procent van de bevolking onder de armoedegrens leeft - minder dan 1,25 dollar per dag te besteden - en waar corruptie aan de orde van de dag is.

Dat schiet niet op, zult u denken. Toch word je elke keer weer ontzettend gemotiveerd om er wat aan te doen door de mensen die je er ontmoet. Elke bijdrage van onze kant betaalt zich uit.

MELK BEPAALT WELVAART

Wij waren op bezoek in het zuidwesten van het land. Deze regio staat bekend als de 'Dairy Basket', een echte zuivelregio waar de inkomsten uit melk de mate van welvaart in de dorpen bepalen. En die is laag. Doel van dit project is dan ook om de productie van het melkvee van 20.000 melkveehouders in de regio te verhogen en zo de economie en de voedingstoestand van de arme bevolking te verbeteren. Projectpartners in het TIDE-project zijn Agriterra, SNV, Wageningen UR, The Friesian en de Nederlandse overheid.

De koeien worden met de hand gemolken en vreten het 'gras' in de omgeving. De melk wordt met de fiets of brommer naar een verzamelpunt gebracht. Met een melkprijs van 15 cent zijn de inkomsten uit melk gemiddeld zo'n 5 à 10 euro per bedrijf en gezin per dag. De melkveestapel bestaat nog grotendeels uit lokale rassen. Kunstmatige inseminatie is beperkt beschikbaar en duur, mede door de vele herinseminaties die nodig zijn.

Krachtvoer, hooiwinning, silage en kunstmest komen nauwelijks voor. Juist op dat gebied is nog een wereld te winnen. Beter graslandbeheer, aanleggen van voorraden, inkruisen met goede rassen, bestrijding van

Het zuidwesten van Oeganda is een echte zuivelregio waar de inkomsten uit melk de mate van welvaart in de dorpen bepalen.

Foto: Peter Brouwers

ziekten, verbetering van melkhygiëne, et cetera. De kosten gaan voor de baten.

Twee derde van de melk in Oeganda gaat niet naar de fabriek, maar wordt lokaal verhandeld en veelal onbehandeld geconsumeerd. Dat is een enorm risico, want zoönosen - ziekten die van dier op mens overdraagbaar zijn - als brucellose en tuberculose komen veel voor. De verwerkende industrie wordt gedomineerd door private verwerkers. Zij streven geen hoge uitbetalingsprijs na, maar een lage inkoopprijs. In coöperatief verband wordt er slechts melk ingezameld en weer verkocht aan deze verwerkers of tussenhandelaren.

WEINIG VERTROUWEN

Sinds enkele jaren wordt gesproken over het opzetten van een coöperatieve melkfa-

briek om tegenwicht te bieden aan private verwerkers. De praktijk leert echter dat de koepelorganisatie niet competent is en sterk wordt beïnvloed door politiek belang en eigenbelang. Het vertrouwen van leden in de centrale coöperatie is dan ook laag.

Doel van onze adviesreis was een aantal coöperaties, of beter gezegd leverancierscollectieven, te selecteren die leiderschap tonen om voor hun leden een hogere melkprijs te bewerkstelligen. We hebben twintig coöperaties bezocht om erachter te komen welke de beste papieren hebben om in het TIDE-project verder mee samen te werken.

Criteria zijn het kunnen faciliteren van de beste boeren binnen de coöperatie om andere boeren wat te leren, de bereidheid om zelf te investeren in trainingen en om yoghurtcultu-

ren te introduceren om zo de kwaliteit en de houdbaarheid van melk te verbeteren.

Uiteindelijk leverde dat dertien coöperaties op met in totaal tweeduizend leden. Een mooie start, maar er is nog een lange weg te gaan.

38 miljoen inwoners

Oeganda telt 38 miljoen inwoners. De gemiddelde levensverwachting is 55 jaar. Zo'n 70 procent van de bevolking is afhankelijk van de agrarische sector. Oeganda is een vruchtbaar land, maar enkele maanden per jaar is er droogte en valt de melkproductie terug omdat er nauwelijks aan ruwvoerwinning wordt gedaan. De productiviteit is sowieso laag, met 4 tot 6 kilo melk per koe per dag.